

Дирів А. А.
Студент ФСП
КПІ ім. Ігоря Сікорського
Науковий керівник:
Солончук І.В., ст. викл., ФСП
КПІ ім. Ігоря Сікорського

Медіація як спосіб врегулювання спору

Вирішення суперечки, що виникла між сторонами, не обов'язково потребує судового врегулювання. Значну частину спорів можна вирішити у позасудовий шлях, звернувшись за допомогою до альтернативних форм врегулювання спору.

Теорія й зарубіжний досвід альтернативних форм врегулювання спору налічує ряд таких форм: переговори, третейські суди, приватний суд, міні-суд, судовий арбітраж, незалежна експертиза по встановленню фактичних обставин справи. Досить розвиненою у зарубіжних країнах є медіація. [1, с. 304-310]

Медіація – це позасудовий спосіб врегулювання спору, який полягає в організованій процедурі переговорів за участю нейтрального посередника – медіатора, яким допомагає сторонам у вирішенні спору та прийнятті компромісного рішення. [2]

Медіація складається з двох елементів: безпосередньо переговорів та технології медіатора, тобто тактики його роботи, внаслідок якого забезпечується пошук компромісного вирішення ситуації.

При цьому важливою роль медіатора, яка полягає у наступному:

1. передання послань між сторонами;
2. організація переговорів;
3. надання інформації сторонам;
4. надання порад та спонукання до вирішення спільних проблемних питань;
5. допомога у формуванні умов угоди та щодо її оформлення;
6. в окремих випадках – застосування тиску до сторін з метою досягнення позитивного результату. [1, с. 314]

Медіація є особливим засобом позасудового врегулювання спору, який поєднує, з огляду на ознаки та риси, особливості переговорів та консіліації (примирення). Однак, на відміну від звичайних переговорів, для медіації характерною є участь медіатора. Натомість, відмінність медіації від консіліації полягає в ролі медіатора: за консіліації посередник здійснює більший вплив на сторони для вирішення справи, тоді як медіатор лише організовує переговори та сприяє тому, щоб сторони прийшли до спільного рішення.

Медіація є достатньо поширеною у зарубіжній практиці. Так, послугами медіатора користуються у більшості країн англо-санксонського права та романо-германської правової сім'ї. Зокрема, у Великобританії медіація активно використовується при вирішенні спорів, пов'язаних із розлученням. Кожній сімейній парі перед розірванням шлюбу пропонується досудове врегулювання спору – медіація, а якщо ж сторони наполягають саме на судовому вирішенні справи, вони мають обґрунтувати свою позицію. Також ефективною є медіація у галузі бізнесу, якщо партнери бажають вирішити спірні питання шляхом компромісу, а не шляхом спору, але через певні обставини самотійно не можуть цього зробити. [1, с. 315]

У Великобританії медіація не є обов'язковою, однак в разі відмови однієї з сторін – така сторона сплачує всі судові витрати, незалежно від результату розгляду справи. Для США ж характерним є те, що медіація є частиною судового процесу, тобто там розрізняють приватну медіацію та судову. Судова медіація є частиною процесу, без якої неможливий розгляд справи по суті в подальшому.

У КНР для процедури медіації утворюються комітети народної медіації, які функціонують в органах самоврядування, підприємствах, установах, громадських організаціях. В рамках медіації сторони можуть укласти мирову угоду та звернутися в подальшому до суду для її узгодження.

Медіацію передбачає чинне законодавство Російської Федерації та Казахстану. В Україні законодавчий акт «Про медіацію» був у листопаді 2016 року ухвалений у першому читанні. [1, с. 316; 3]

На нашу думку, медіація є важливим інструментом для вирішення спору й має бути застосована в Україні. Ми вважаємо за необхідне запровадження медіації у тому числі й в рамках цивільного провадження як способу до судового розгляду справи. Для цього в рамках судів треба створювати посаду судді-медіатора, який матиме системні знання з права та психології, та зможе спрямувати сторін на позитивне вирішення спору, на пошук компромісного варіанту. Така позиція зумовлена тим, що:

По-перше, більшість справ, що надходять до суду, можуть бути вирішені шляхом переговорів. Це – питання, пов'язані з розлученням, порушенням договірних зобов'язань тощо. Такі справи є навантаженням для суду, а передання їх – до медіатора зможе розвантажити судові органи.

По-друге, медіація спрямована на прискорене вирішення питання, оскільки не потребується дотримання формальних процедур.

По-третє, медіація не передбачає тих витрат, які поніс би за собою судовий розгляд справи.

Таким чином, медіація має ряд переваг, а тому ми вважаємо за доцільне зробити її обов'язковою в окремих категоріях спорів.

Список використаних джерел:

1. Васильев С.В. Порівняльний цивільний процес. Підручник. – К.: Алерта, 2015 – 352 с.
2. Медіація як спосіб врегулювання конфліктів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/12090810/psihologiya/mediatsiya_sposib_vregulyuvannya_konfliktiv
3. Рада приняла за основу законопроект о медиации – внесудебном решении споров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://112.ua/obshchestvo/rada-prinyala-za-osnovu-zakonoproekt-o-mediatsii--vnesudebnom-razreshenii-sporov-350153.html>